

(116. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Tiel* naar *Culenburg*.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 22sten October 1900.

WILHELMINA.

(116. 2.)

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, den aanleg te bevorderen van een stoomtramweg van *Tiel* naar *Culenburg*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een-derde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan van f 210 000, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Tiel* naar *Culenburg*.

Artikel 2

Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot zal onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, worden toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden stoomtramweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geen andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1900—1901.

(116. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. In de streek waardoor deze tramweg is ontworpen deed zich reeds lang de behoefte aan zoodanig middel van vervoer gevoelen. Wel worden de Neder-Betuwe en Tielenaar door de spoorwegen van Utrecht naar 's Hertogenbosch en van Dordrecht naar Elst doorsneden, maar het lokaal verkeer wordt door deze spoorwegen slechts in zeer geringe mate bediend. Tusschen Tiel en Culenburg vindt men op deze lijnen slechts twee stations, Geldermalsen en Wadenhoijen, terwijl de voornaamste plaatsen in de Neder-Betuwe op vrij grooten afstand van deze stations verwijderd liggen en elke verbinding missen.

Toen dan ook de permanente commissie voor den aanleg van een stoomtramweg van Tiel naar Culenburg een plan had ontworpen, waardoor een zevental welvarende plaatsen met Tiel en Culenburg zouden worden verbonden, vond dit plan algemeen instemming bij de belanghebbenden. Ook den ondergeteekende komt het voor dat deze verbinding van voldoende belang moet worden geacht om te worden gesteund.

Door de ontworpen lijn (1) zullen de plaatsen Drumpt, Kerk-Avezaath, Erichem, Buren, Asch, Zoelmond en Beusichem, zoowel onderling als met Tiel en Culenburg worden verbonden. Beide steden zijn steeds de marktplaatsen voor deze geheele streek geweest, waarin eene bloeiende cultuur van vruchten en landbouwproducten, ook van beetwortelen, gevonden wordt. Voor deze producten leidt de natuurlijke vervoersweg over de beide genoemde steden, die voor het verder vervoer zeer gunstig zijn gelegen aan groote spoor- en waterwegen.

Ongetwijfeld zal verbetering van de middelen van vervoer ook hier aan de landbouwbelangen zeer ten goede komen.

§ 2. De ontworpen lijn zal aanvangen te Tiel bij het veer op Wamel. Reeds in de Memorie van Antwoord betreffende den tramweg naar Nijmegen naar Wamel werd op de mogelijkheid van latere aansluiting dezer tramwegen door verbetering van dit veer gewezen.

Over de verder door de gemeente Tiel te volgen richting bestaat nog geene overeenstemming. Eene door burgemeester en wethouders voorgestelde richting werd door den raad niet goedgekeurd. Hetzij door, hetzij om de stad heen, zal de lijn naar het stations-emplacment loopen, waar gelegenheid tot overlading van goederen op den spoorweg wordt verkregen. Na den spoorweg te hebben gekruist, loopt de lijn door de kommen der genoemde plaatsen, deels langs den „gecombineerden grintweg” van Tiel naar Culenburg, deels langs andere wegen of op eigen baan. Te Culenburg eindigt de lijn dan op het stationsvoorplein, waar door middel van een los- en laadspoor overlading van goederen op den spoorweg wordt mogelijk gemaakt. Nabij het huis ten Ham wordt eene nieuwe brug over de Linge gebouwd, terwijl de bestaande brug over de Korne nabij Buren door versterking voor het tramverkeer zal worden geschikt gemaakt. Langs de Korne is tevens een los- en laadspoor ontworpen.

De spoorwijdte van den tramweg is op 1,067 M. aangenomen, evenals bij den tramweg van Nijmegen naar Wamel.

Zonder de zij- en wisselspooren mede te rekenen, bedraagt de doorgaande baanlengte 24 550 M.

De voor den aanleg der lijn noodige vergunningen zijn alle verkregen, behoudens de nadere beslissing omtrent de richting

(1) Op het bij deze Memorie als bijlage gevoegde kaartje is de richting van den ontworpen tramweg voorgesteld.

Renteloos voorschot ten behoeve van een stoomtramweg van Tiel naar Culenburg.

n de gemeente Tiel; zoodra omtrent deze richting overeenstemming zal zijn verkregen, is het plan voor uitvoering gereed.

§ 3. De totale kosten van aanleg en uitrusting van den tramweg zijn begroot op f 625 000.

Alle belanghebbende gemeenten en polderbesturen hebben bijdragen toegezegd in den vorm van deelname in het aandeelenkapitaal, en wel tot de volgende bedragen:

de gemeente Tiel	f	30 000
„ „ Culenburg		20 000
„ „ Buren		25 000
„ „ Beusichen		10 000
„ „ Zoelen		5 000
„ „ Wadenojen		3 000
het polderdistrict Buren		10 000
„ „ Culenburg		4 000
de dorpspolder Buren en Erichem		8 910
„ „ Tiel		2 130
„ „ achter den Haag		3 680
„ „ Drumpt		5 930
„ „ Avezaath		5 000
„ „ Asch		5 200
„ „ Beusichem en Zoelmond		12 680
Totaal	f	150 530

Uit deze bijdragen blijkt voldoende welke groote waarde door de betrokken streek aan het tot stand komen van dezen tramweg wordt gehecht.

Ook de provincie Gelderland achtte den ontworpen tramweg van voldoende provinciaal belang om een renteloos voorschot tot het in die provincie gebruikelijke maximum-bedrag van 10 pct. der aanlegkosten te verlenen, tot een maximum van f 62 500.

De bijdragen der betrokken streek bedragen dus meer dan $\frac{1}{3}$ der geraamde aanlegkosten. In verband hiermede wordt voorgesteld een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist beschikbaar te stellen, ten bedrage van $\frac{1}{3}$ der aanlegkosten, tot een maximum van f 210 000.

Ten einde gelijkheid te doen bestaan tusschen de opoffering van de betrokken streek en die van het Rijk, zal dan een bedrag van f 147 500 van het aandeelenkapitaal als subsidie worden beschouwd, (zijnde het verschil tusschen het maximum van het renteloos voorschot door het Rijk te verlenen en dat van het voorschot der provincie).

Dit gedeelte van het aandeelenkapitaal zal niet voor dividenduitkeering in aanmerking mogen komen, vóór dat de terugbetaling van het Rijksvoorschot aanvangt.

Van het nog ontbrekende kapitaal is, volgens mededeeling der permanente commissie, reeds f 40 000 bij particulieren geplaatst. Wanneer ook het Rijk een renteloos voorschot heeft beschikbaar gesteld, meent de commissie dat ook het overige kapitaal spoedig zal zijn bijeengebracht.

Aan de toekenning van het Rijkssubsidie zullen de gebruikelijke voorwaarden worden verbonden.

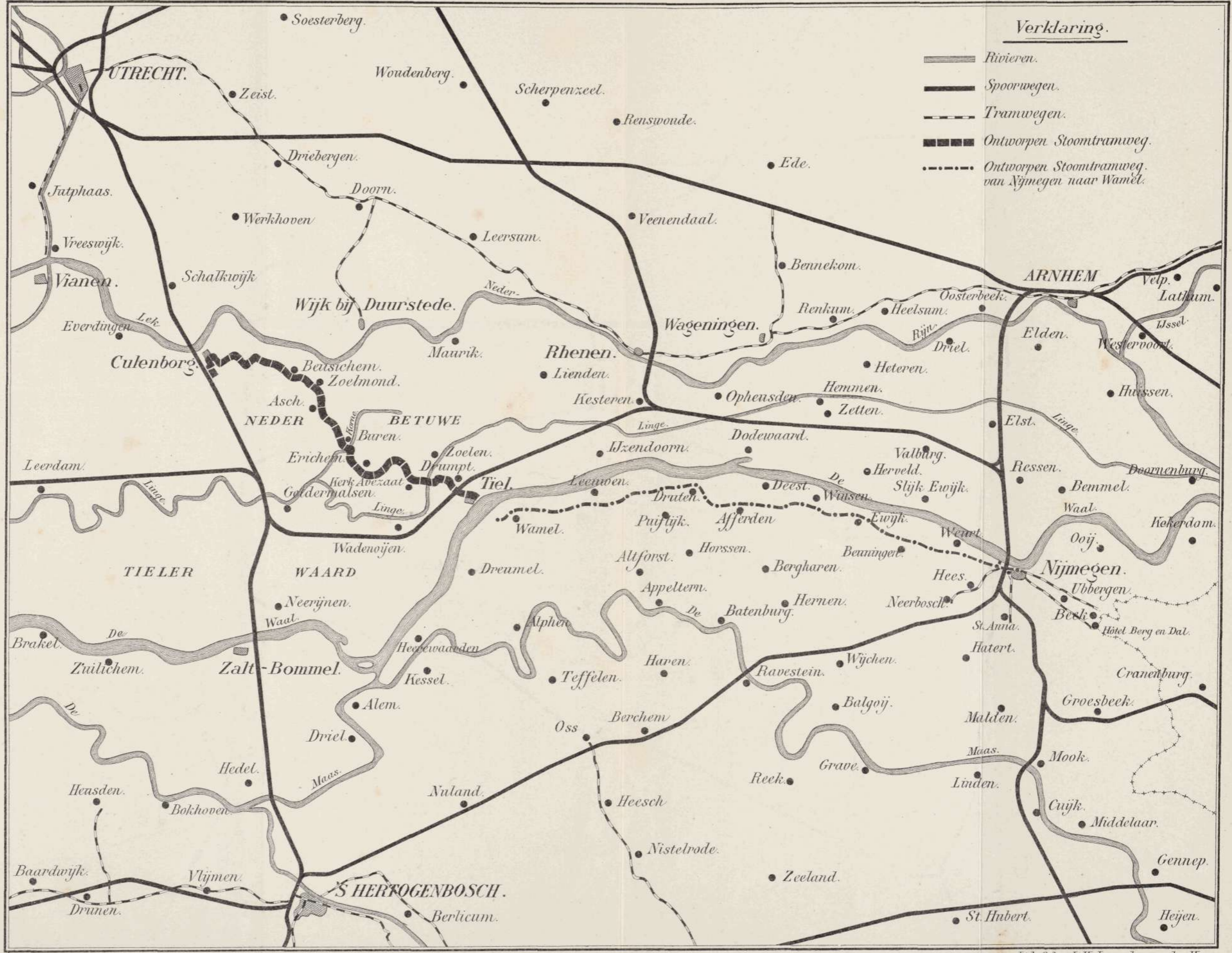
*De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,*

C. LELY.

TOEKENNING VAN EEN RENTELOOS VOORSCHOT UIT 'S RIJKS SCHATKIST

ten behoeve van den aanleg van een Stoomtramweg
van Tiel naar Culenborg.

(Bijlage van de Memorie van Toelichting)

Verklaring.

- Rivieren.
- Spoorwegen.
- Tramwegen.
- Ontworpen Stoomtramweg.
- Ontworpen Stoomtramweg van Nijmegen naar Wamel.

Schaal 1 à 200000.

Lith. Gebrs. J. & H. Langenhuyzen, den Haag.